

Het Stappenplan

Meldcode Huiselijk geweld en Kindermishandeling

OMSCHRIJVING	PAG.
Inhoud	2
1. Inleiding	3
2. Achtergrond van de meldcode	4
3. Wat valt onder de meldcode huiselijk geweld	4
4. Belangrijke informatie over het hanteren van de meldcode	5
4a. <i>De verantwoording bij het doen van een melding</i>	
4b. <i>Belangrijke personen voor een eerste overleg</i>	
5a. Het stappenplan van de Meldcode bij (vermoeden van) huiselijk geweld en/of kindermishandeling	8
5b. Het stappenplan bij (vermoeden van) geweld- en of zedendelict van een medewerker	11
5c. Het stappenplan bij (vermoeden van) grensoverschrijdend gedrag tussen kinderen onderling	13

1. Inleiding

Voor u ligt het stappenplan 'Meldcode Huiselijk geweld en kindermishandeling' dat direct voor u bruikbaar is als u een vermoeden heeft dat dit bij een van de kinderen speelt. In combinatie met dit stappenplan kunt u ons 'Het stappenplan Afwegingskader meldcode' en ons 'Signalenboekje' gebruiken die ook via uw eigen portaal te vinden zijn.

Als u interesse heeft in de uitgebreide versies ten aanzien van de Meldcode, het afwegingskader of het signalenboekje verwijzen wij u door naar de landelijke brochures die wij tevens als bijlagen in uw persoonlijke portaal hebben geplaatst onder de noemer algemene informatie.

2. Achtergrond van de meldcode

De meldcode is ontstaan vanuit de maatschappelijk onrust naar aanleiding van de dood van het 3-jarig meisje Savanna in 2003. Kernaspect dat naar aanleiding van het onderzoek en de rechtspraak die hierin is geweest naar voren kwam was: beroepsgroepen in de zorg leggen signalen in hun werk onvoldoende vast, er vindt onvoldoende onderling overleg plaats over deze signalen en de beroepsgroepen werken onvoldoende samen vanuit hun expertise om excessen zoals de dood van het meisje Savanna te voorkomen.

Om herhaling van deze situatie te voorkomen en de kwaliteit van de hulpverlening te verbeteren is gaandeweg de jaren uiteindelijk de wet op **de Meldcode ontstaan die per 01-01-2013 verplicht is voor alle beroepsgroepen die met minderjarigen te maken hebben.**

Het doel van deze Meldcode is om tijdig signalen ten aanzien van vormen van huiselijk geweld en kindermishandeling te onderkennen en een plan te ontwikkelen deze betreffende situatie te stoppen.

3. Wat valt onder de meldcode huiselijk geweld

Kindermishandeling is elke vorm van voor een minderjarige bedreigende of gewelddadige interactie van fysieke, psychische of seksuele aard, die de ouders of andere personen ten opzichte van wie de minderjarige in een relatie van afhankelijkheid of van onvrijheid staat, actief of passief opdringen, waardoor ernstige schade wordt berokkend of dreigt te worden berokkend aan de minderjarige in de vorm van fysiek of psychisch letsel. Kenmerken van kindermishandeling kunnen zijn: angst, onmacht, isolement, eenzaamheid en loyaliteit.

Huiselijk geweld is geweld dat door iemand uit de huiselijke of familiekring van het slachtoffer wordt gepleegd. Hieronder vallen lichamelijke en seksuele geweldpleging, belaging en bedreiging (al dan niet door middel van, of gepaard gaand met, beschadiging van goederen in en om het huis). Hierbij is soms ook sprake van minder bekende vormen van geweld zoals Münchenhausen by Proxy, Disclosure en eengerelateerd geweld. In het signalenboekje wordt dit uitgebreid beschreven.

De combinatie van kinderen en huiselijk geweld betekent altijd kindermishandeling. De handelwijze bij huiselijk geweld is hetzelfde als bij kindermishandeling of een vermoeden daarvan.

In het **Signalenboekje** en het uitgebreide **Protocol 'kindermishandeling en grensoverschrijdend gedrag' voor de Kinderopvang** op de website van Gastvrij worden de begrippen en verschillende vormen van mishandeling uitgebreider beschreven.

In dit stappenplan zijn de richtlijnen die per 01-01-2019 verplicht zijn, met name het afwegingskader, meegenomen. Op de website van Heemhuys vindt u de uitgebreide versie van "Het afwegingskader in de Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling".

4. Belangrijke informatie over het hanteren van de meldcode

Punsgewijs enkele aandachtspunten ten behoeve van een juiste uitvoering van de Meldcode.

- De meldcode bevat 3 elementen (allen uitgewerkt onder hoofdstuk):
 - 4a (vermoeden van) huiselijk geweld en/of kindermishandeling.
 - 4b (vermoeden van) geweld- en of zedendelict van een medewerker.
 - 4c Seksueel grensoverschrijdend gedrag tussen kinderen onderling.
- De meldcode wordt niet alleen bij het vermoeden van bovenstaande punten ingevuld. De meldcode kan ook gebruikt worden bij het getuige zijn van geweld. In die gevallen is het echter denkbaar om de volgorde en de snelheid anders toe te passen. Sowieso is er in die situatie geen sprake meer van een vermoeden.
- In de beschrijving van een (vermoeden van) geweld gaat het om de relatie tussen de pleger en het slachtoffer. Ook vermoedelijke plegers of slachtoffers horen hierbij.
- Uitgangspunt is dat de beroepskracht en de cliënt regelmatig contact hebben. Bij een incidenteel contact bespreek je de signalen met een vaste beroepskracht en handel je na onderling overleg.
- **Bij een vermoeden van een ernstig misdrijf heb je direct overleg met de inspecteur volksgezondheid of de politie. In deze situaties kun je daarbij een direct beroep op ondersteuning doen bij je bemiddelingswerker en/of de aandachtsfunctionaris.**
- Signaleren op zich is geen stap in de Meldcode. Signaleren zelf is een beroepshouding of grondhouding.
- De omschreven stappen van de meldcode zijn een ordenende volgorde. Deze volgorde van handelen is niet dwingend. Zo kun je soms ook direct met de cliënt in gesprek gaan.
- Sommige stappen kunnen ook meerdere keren genomen worden.
- Betrek in je stappen de bemiddelingswerker.
- Bij de organisatie Gastvrij werkt een Aandachtsfunctionaris. Deze is opgeleid om de medewerker en/of de bemiddelingswerker te begeleiden en te ondersteunen bij de uitvoering van de Meldcode.
- Bij iedere stap die je doet kun je bij twijfel altijd advies inwinnen bij Veilig Thuis.
- Bij een adviesvraag = anoniem en geeft Veilig Thuis advies
- Bij een melding = dit kan niet anoniem. Veilig Thuis neemt de regie over.
- Uitgangspunt is dat de gastouder en de ouder/verzorger regelmatig contact hebben.
- Het wettelijk meldrecht voor huiselijk geweld en kindermishandeling biedt alle beroepskrachten met een beroepsgeheim of een andere zwijgplicht, **het recht om een vermoeden van kindermishandeling of huiselijk geweld te melden, ook als zij daarvoor geen toestemming hebben van de ouder/verzorger.**
- Dit wettelijk meldrecht maakt een inbreuk mogelijk op het beroepsgeheim van bijvoorbeeld artsen, psychiaters, verpleegkundigen, maatschappelijk werkers, psychologen, pedagogen, verloskundigen en werkers in de jeugdzorg of in de reclassering.
- Zorg ervoor dat alle gevoelige informatie omtrent kinderen en andere betrokkenen zodanig opgeborgen is dat onbevoegden hier geen toegang toe kunnen krijgen (bijvoorbeeld het kinddossier). Het kinddossier moet altijd in een afgesloten (kast)ruimte opgeborgen worden. Daarnaast wordt alle informatie ondergebracht in Portabase.
- Signaleren op zich is geen stap in de Meldcode. Signaleren zelf is een beroepshouding of grondhouding.

4a. De verantwoording bij het doen van een melding

Gastouders zijn geen hulpverleners. Zij zijn deskundig in de opvang en begeleiding van kinderen. De verplichting om volgens het stappenplan Meldcode huiselijk geweld te handelen kan voor een gastouder te zwaar of te ingewikkeld zijn. Als dit speelt overlegt de gastouder met de bemiddelingswerker wie de verantwoordelijkheid om volgens de meldcode te werken van de gastouder overneemt. Zolang dit niet overgenomen is ligt de verantwoordelijkheid bij de gastouder.

De verplichting om te melden kan mogelijk een (te) zware verantwoordelijkheid zijn. Als dit speelt neem dan direct contact op met de bemiddelingsmedewerker om te bespreken **wie de verantwoording van de melding op zich neemt**.

Daarnaast is het van belang om de verantwoordelijkheid goed vast te leggen bij elke melding. Het volgende onderscheid kan gemaakt worden:

- Meldingen ten aanzien van (vermoedens van) huiselijk geweld en/of kindermishandeling is het de gastouder. Als deze de verantwoording niet kan dragen dan is er een overheveling mogelijk van de verantwoording naar de bemiddelingsmedewerker of de aandachtsfunctionaris. Leg de verantwoordelijkheid in elk fase vast in het dossier, inclusief de afspraken die daarbij gemaakt zijn.
- Meldingen ten aanzien van (vermoedens van) geweld of zedendelict door een medewerker is de houder (de directeur) van Gastvrij verantwoordelijk.
- Meldingen ten aanzien van grensoverschrijdend gedrag tussen kinderen onderling is de houder verantwoordelijk.

Van belang: de melding moet ten alle tijden wel gedaan worden!

4b. Belangrijke personen voor een eerste overleg

Bereikbaarheid in geval van (vermoedens van) huiselijk geweld en/of kindermishandeling, grensoverschrijdend gedrag door een medewerker en grensoverschrijdend gedrag tussen kinderen onderling.

- *Aandachtsfunctionaris:*
Wim Spies 06 - 47 776 890
- *Veilig Thuis:*
Almere 088 - 996 3000
- *De houder:*
Martijn Dirken 06 - 12 567 645
- *Vertrouwensinspecteur Kinderopvang:*
Landelijk team 0900 - 11 13 111
(<https://www.onderwijsinspectie.nl/onderwerpen/vertrouwensinspecteurs>)

Daar waar er in dit document gesproken wordt over ouders worden ook de verzorgers van de kinderen verstaan.

5a. Het stappenplan van de Meldcode bij (vermoeden van) huiselijk geweld en/of kindermishandeling

1. In kaart brengen van de signalen

- Leg de signalen zo feitelijk mogelijk schriftelijk vast. Hou de signalen en de feiten daarbij uit elkaar.
- Bespreek je signalen met een collega beroepskracht.
- Leg de uitkomst van de gesprekken die je voert met je collega over de signalen schriftelijk vast in het kinddossier
- Leg de stappen die je zet en de besluiten die je neemt schriftelijk vast.
- Leg ook de gegevens vast die je vermoeden weerspreken.
- Maak onderscheid tussen hypothesen en concrete signalen in hetgeen je vastlegt.
- Vermeld de bron als je informatie gebruikt van een ander.
- Neem de beslissing of je vermoeden is opgelost of dat je doorgaat naar stap 2.
- Alles hetgeen je vastlegt hoort in het kinddossier.

2. Overleg de signalen met een beroepskracht

- Overleg de signalen met een collega beroepskracht.
- Of raadpleeg de bemiddelingswerker, de aandachtsfunctionaris, Veilig Thuis of een deskundige op het gebied letselduiding.
- Alles nog anoniem.
- Doel van dit overleg: de signalen goed kunnen duiden.
- Specifieke vormen van geweld vragen soms een andere aanpak c.q. andere volgorde (bv eengerelateerd geweld).
- Neem de beslissing over je vermoeden:
wel of geen reden om over te gaan naar stap 3. Beschrijf waarom je deze beslissing neemt.
- Neem de beslissing wie de verantwoording neemt over de voortgang in de te nemen stappen.
- Leg dit proces vast in het kinddossier.

3. Gesprek met de ouder (en indien mogelijk het kind)

- Uitgangspunt: openheid is een belangrijke grondhouding.
- Doel van gesprek is het bespreken van de signalen.
- Als de gastouder ondersteuning nodig heeft in dit gesprek kan een collega, de Aandachtsfunctionaris of Veilig Thuis gevraagd worden ook aanwezig te zijn.
- Van belang in het gesprek:
Geef uitleg over het doel van het gesprek. Bespreek de signalen, de feiten, die zijn vastgesteld of de waarnemingen die gedaan zijn.
Nodig de ouder uit te reageren.
- Uitzonderingen: in uitzonderlijke situaties (zoals vermoedens seksueel of eengerelateerd geweld) geen gesprek met de ouder in verband met het mogelijke risico dat dit thuis teweeg kan brengen.
- Alle informatie, overwegingen en beslissingen vastleggen in het kinddossier.

4. Het wegen of beoordelen van de vermoedens van geweld of mishandeling

- In deze fase beschikt de beroepskracht over redelijk veel informatie.
- Aan de hand van de aanwezige informatie maakt de beroepskracht een weging:
- De beroepskracht maakt een inschatting t.a.v. risico op huiselijk geweld of kindermishandeling, evenals de aard en de ernst van dit geweld.
- Gebruik ter ondersteuning voor je beslissing het observatieformulier en het een risico-taxatie instrument (uit het signalenboekje)
- Bij twijfel: vraag advies bij de Aandachtsfunctionaris of Veilig Thuis.
- Neem de beslissing: wel of niet melden bij Veilig Thuis.
- Leg dit proces vast in het kinddossier.

5. Beslissen: hulp organiseren of een melding doen aan de hand van het afwegingskader

Het afwegingskader:

1. Heb ik op basis van de stappen 1 t/m 4 een vermoeden van (dreiging van) huiselijk geweld en/of kindermishandeling?
Nee = afsluiten en vastleggen in dossier.
Ja = ga verder met afweging 2.
2. Schat ik op basis van de stappen 1 t/m 4 dat er sprake is van acute onveiligheid en/of structurele onveiligheid?
Nee = ga verder met afweging 3
Ja = ga verder met afweging 4.
3. Ben ik in staat effectieve hulp te bieden of organiseren om dreiging van (toekomstig) huiselijk geweld en/of kindermishandeling af te wenden?
Nee = melden bij Veilig Thuis
Ja = ga verder met afweging 4
4. Aanvaarden de betrokkenen hulp om dreiging van (toekomstig) huiselijk geweld en/of kindermishandeling af te wenden en zijn ze bereid zich hiervoor in te zetten?
Nee = melden bij Veilig Thuis
Ja = hulp bieden of organiseren, ga verder met afweging 5.
5. Leidt de hulp binnen de gewenste termijn tot de noodzakelijk resultaten ten aanzien van de veiligheid en/of het welzijn (herstel) van alle betrokkenen?
Nee = (opnieuw) melden bij Veilig Thuis.
Ja = hulp afsluiten met afspraken over het volgen van toekomstige (on)veiligheid met betrokkenen en samenwerkingspartners.

Bovenstaande afwegingen vastleggen in het kinddossier.

5a. De melding

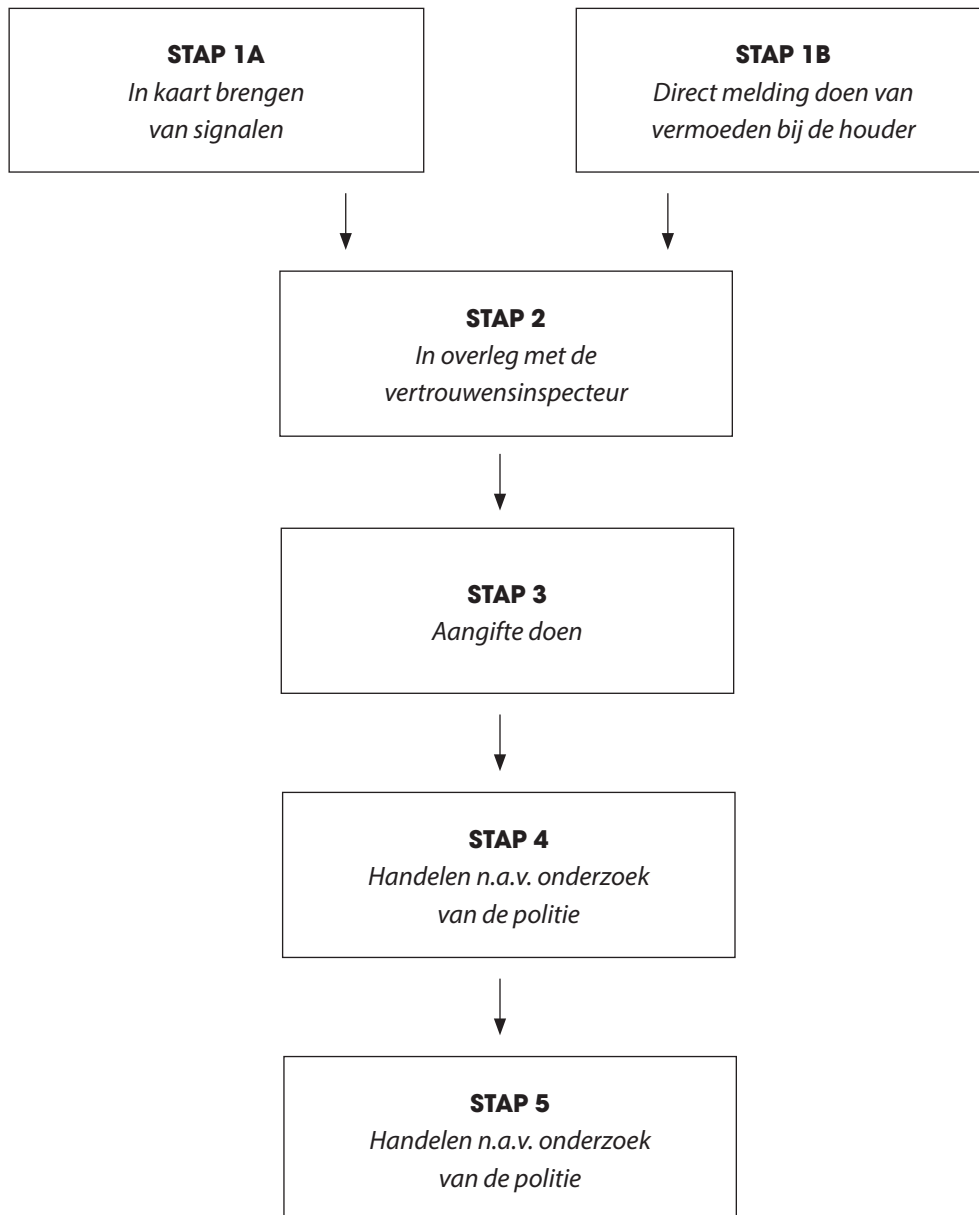
- De melder kan de gastouder zijn. In samenspraak kan ook gekozen worden voor de bemiddelingsweker of de aandachtsfunctionaris als melder.
 - De melder neemt contact op met de cliënt om zijn voornemen te melden. Hij benoemt daarbij wat het doel van de melding is en wat de melding betekent. De beroepskracht vraagt daarbij de cliënt om een reactie.
 - Als de cliënt bezwaar heeft dan gaat de beroepskracht in gesprek over de bezwaren en bekijkt of hij aan deze bezwaren tegemoet kan komen.
 - De optie om hulp te aanvaarden wordt voorgelegd. Als dit geaccepteerd dan kan naast de melding ook stappen gezet worden naar hulpverlening.
-
- Bij een melding moet de melder zo veel mogelijk feiten en gebeurtenissen melden die hij feitelijk heeft waargenomen.
 - Maak daarbij eventueel gebruik van de observatielijst en het risico taxatie instrument.
 - Als feiten en gebeurtenissen worden gemeld die anderen hebben gezien dan moet de bron genoemd worden.
 - Dit proces vastleggen in het kinddossier

5b. De hulpverlening

- Organiseer met ouders en eventueel in samenspraak met Veilig Thuis de benodigde hulpverlening.
 - De beroepskracht doet na een melding wat hij binnen de grenzen van zijn gebruikelijke taak kan doen om de cliënt en de gezinsleden te beschermen en te ondersteunen.
 - De betrokkenheid van de beroepskracht stopt niet na de melding. In overleg met Veilig Thuis wordt een gemeenschappelijk afstemming en aanpak afgesproken.
 - Deze afstemming en afspraken worden vastgelegd in het kinddossier.
 - Als de hulpverlening van de grond komt dan kan het dossier mbt de Meldcode afgesloten worden.
- Als de hulpverlening niet goed van de grond komt en de vermoedens van huiselijk geweld en/of kindermishandeling blijven dan alsnog melding bij Veilig Thuis doen.

Voor een inhoudelijke onderbouwing van bovenstaande stappen kun je het Protocol Meldcode Huiselijk geweld en kindermishandeling raadplegen.

Ruimte voor aantekeningen:

5b. Het stappenplan bij (vermoeden van) geweld- en of zedendelict van een medewerker.

Onderstaand stappenplan geldt ook voor de volgende situaties:

- Betreft ook personen bekend bij de gastouder (huisgenoot, stagiair of vrijwilliger).
- In geval de gastouder bekend is geworden van een mogelijk huiselijk geweld en/of mishandeling jegens een kind dat gebruik maakt van de opvang.
- In geval de gastouder bekend is geworden met een (vermoeden van) grensoverschrijdend gedrag jegens een kind dat gebruik maakt van de opvang.

Stap 1a <i>In kaart brengen van signalen</i>	De beroepskracht:
	- Observeert
	- Brengt signalen in kaart
	- Documenteert
Stap 1b <i>Direct melding doen van vermoeden bij de houder</i>	De beroepskracht is verplicht het vermoeden van geweld of een zedendelict direct bij de houder te melden (tenzij het de houder zelf betreft). In dat geval is er direct contact met de vertrouwensinspecteur Kinderopvang.
Stap 2 <i>In overleg met de vertrouwensinspecteur</i>	De houder
	✓ Moet direct contact leggen met de vertrouwensinspecteur (overlegplicht) indien hij/zij aanwijzingen heeft dat een collega een geweld of zedendelict begaat of heeft begaan jegens een kind.
	✓ Krijgt advies van de vertrouwensinspecteur over het wel of niet doen van aangifte.
	✓ Documenteert.
Stap 3 <i>Aangifte doen</i>	De houder
	- Is verplicht bij redelijk vermoeden aangifte te doen bij de politie (aangifteplicht)
	- Stelt in ieder geval de beroepskracht voor de duur van het onderzoek op non-actief
	- Legt een draaiboek aan.
	- Raadpleegt de GGD
	- Regelt ondersteuning voor kind en ouders
	- Volgt het ingestelde onderzoek van de politie
	- Documenteert.

Stap 4 <i>Handelen n.a.v. onderzoek van de politie</i>	De houder
	- Rehabiliteert en/of
	- Geeft waarschuwing af en/of
	- Neemt arbeidsrechtelijke maatregelen
	- Documenteert.
Stap 5 <i>Nazorg bieden en evalueren</i>	De houder
	- Biedt zorg aan ouders en kinderen
	- Biedt nazorg aan beroepskrachten
	- Organiseert ouderavonden
	- Verwijst door naar externe hulp
	- Evalueert de procedures
	- Documenteert

5c. Het stappenplan bij (vermoeden van) grensoverschrijdend gedrag tussen kinderen onderling.

Stap 1 <i>In kaart brengen van signalen</i>	De beroepskracht:
	- Observeert
	- Brengt signalen in kaart
	- Bespreekt signalen met een collega en de leidinggevende
	- Documenteert
Stap 2 <i>Melden van gedrag bij leidinggevende</i>	De beroepskracht:
	- Meldt het gedrag bij de leidinggevende
	- Brengt de ouders van betrokken kinderen op de hoogte
	- Documenteert
Stap 3 <i>Beoordelen van de ernst van het gedrag</i>	De leidinggevende
	- Raadpleegt Veilig Thuis en/of GGD
	- Gaat in gesprek met de ouders van zowel het kind dat het gedrag vertoont als met de ouders van de kinderen die met het gedrag worden geconfronteerd.
	- Weegt de ernst van het gedrag: • Licht grensoverschrijdend gedrag: bespreken in het team, externe hulp niet nodig. • Matig grensoverschrijdend gedrag: waarschuwing, inschakelen hulp • Ernstig grensoverschrijdend gedrag: direct ingrijpen vereist. Maatregelen conform stap 4.
	- Documenteert in het kinddossier

Stap 4 <i>Maatregelen nemen</i>	De houder
	- Stelt een onderzoek in
	- Schakelt experts in zoals GGD en Veilig Thuis
	- Organiseert zorg voor kinderen en ouders
	- Gaat in gesprek met ouders dat gedrag vertoont én met de ouders die geconfronteerd werden met het gedrag over de te nemen maatregelen
	- Documenteert
Stap 5 <i>Beslissen en handelen</i>	De houder
	- Beslist naar aanleiding van het onderzoek over de opvang van het kind dat het gedrag heeft vertoond
Stap 6 <i>Nazorg bieden en evalueren</i>	De houder
	- Biedt nazorg voor ouders, kinderen en beroepskrachten
	- Organiseert ouderavonden
	- Verwijst door naar externe hulp
	- Evalueert de procedures
	- Documenteert

